

УДК 37.07:005.336.6

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vpe.2021.35.11328>

СОЦІАЛЬНО-ОСВІТНЄ ПАРТНЕРСТВО ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Інна Червінська

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, Україна, UA-76000
inna.chervinska@pnu.edu.ua*

Відмічено дієвість соціально-освітнього партнерства в управлінській діяльності сучасного закладу освіти та його значимості у процесі формування позитивного іміджу. Наголошено на актуальності та значимості проблеми формування позитивного іміджу гірської школи, яка забезпечує надання освітніх послуг широким верствам населення гірських регіонів Українських Карпат. Оскільки безпосереднім гарантом усебічного виховання дітей, розвитку їх творчого потенціалу, збереження фізичного та психічного здоров'я продовжує залишатися, незважаючи на кардинальні зміни у суспільної свідомості, школа. Формулювання цілей статті полягає в окресленні соціокультурної спрямованості державно-громадського управління інноваційним закладом освіти регіону Українських Карпат крізь призму соціально-освітнього партнерства та побудови позитивного іміджу.

Окреслено, що соціально-освітнє партнерство – це один з вагомих показників ефективності державно-громадського управління, без реалізації якого сьогодні неможливо створити якісний освітній простір у закладі освіти гірської місцевості який стане основою для формування його позитивного іміджу. Наголошено, що формування позитивного іміджу гірської школи – це процес, упродовж якого моделюється сталий образ закладу на основі наявних ресурсів соціокультурного простору та умов гірського середовища для підвищення конкурентоспроможності, залучення додаткових інвестицій, встановлення та розширення партнерських зв'язків, надання автономії у прийнятті управлінських рішень. Цілісний аналіз організаційно-теоретичних засад соціально-освітнього партнерства та особливостей формування позитивного іміджу сучасного закладу освіти у гірській місцевості уможливується шляхом вирішення багатьох виявлених суперечностей. Стійкий позитивний імідж сьогодні можна розглядати як важливий показник колективної діяльності та корпоративної культури, як додатковий ресурс управління та розвитку. Зазначено, що позитивний імідж закладу освіти є оптимальним показником рівня становлення всього педагогічного колективу, сприяє формуванню якісної оцінки його перспективності та професійності.

Ключові слова: соціально-освітнє партнерство, позитивний імідж, заклад освіти, педагогічний колектив, державно-громадське управління, школа, інновації.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Формування позитивного іміджу в сучасних соціально-економічних умовах є необхідним для кожного ЗЗСО будь-якої форми власності, адже стійкий позитивний імідж сьогодні можна розглядати як важливий показник колективної діяльності та корпоративної культури, як додатковий ресурс управління та розвитку. Інноваційні зміни та реформи в усіх соціальних сферах детермінують модернізацію української освіти та систему управління нею у “контексті викликів нового часу, забезпечення рівного доступу громадян до якісної освіти, її гуманізації й демократизації, посилення особистісного виміру, переорієнтації на проблемно-діяльнісний, інноваційний тип розвитку” [4], оскільки від її результативності залежить якість людського та інтелектуального потенціалу нації. Соціально-освітнє партнерство, яке сьогодні застосовують в освітніх галузях, можна назвати вихідним критерієм, здобуття якого сприятиме необхідному ефекту налагодженої співпраці з різноманітними інституціями. Метою й завданнями соціально-освітнього партнерства як складової формування позитивного іміджу ЗЗСО, є якісна освіта, налагоджена система суб'єкт-суб'єктної взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу, інтелектуальне зростання та особистісний розвиток школяра, саморозвиток та професійне зростання педагогів готових до ефективних соціально-культурних перетворень [7]. Тому вважаємо, що їх позитивні надбання, досвід організації соціально-освітнього партнерства у гірських регіонах є актуальними для впровадження в систему освіти й шкільництва регіону Українських Карпат.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання заданої проблеми. Нормативно-правову базу дослідження становлять закони України “Про освіту” (2017), “Про повну загальну середню освіту” (2020), “Про розвиток регіону Українських Карпат” (2019), Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті (2001), Концепція “Нова українська школа” (2016) та ін.

Магістральні напрями розвитку освітньої сфери окреслили В. Андрищенко, Л. Березівська, Л. Вовк, Н. Дічек, М. Євтух, В. Кремень, В. Курило, О. Сухомлинська, Г. Філіпчук, М. Чепіль, М. Ярмаченко та ін. Актуальні питання загальної середньої освіти є предметом наукових досліджень Н. Бібік, О. Захарченка, Т. Гавриленко, Г. Іванюк, Н. Калашник, О. Ляшенка, О. Савченко, Т. Янченко та ін. Управлінські аспекти діяльності закладів освіти – І. Осадченко, В. Мелешко, Л. Федорович та ін.

Формулювання цілей статті. Виявити спрямованість державно-громадського управління інноваційним закладом освіти крізь призму соціально-освітнього партнерства та побудови позитивного іміджу.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Соціально-освітнє партнерство стає невіддільною складовою педагогічного процесу, сприяє вирішенню пізнавально-освітніх, дослідницько-пошукових, виховних та творчих завдань, які визначаються цілями та місією діяльності закладу освіти. Для успішного вирішення зазначених завдань створюють цільову програму розвитку школи, яка включає: стратегію розвитку, соціально-педагогічний паспорт школи, статут ЗЗСО, основні механізми реалізації цільової програми розвитку школи (мережа класів та контингент учнів, кадровий склад педагогів, рівень їхньої підготовки), основні напрями освітнього процесу та методичної роботи, матеріально-технічну базу [5].

Значна зацікавленість проблемами освітянської спільноти, високі показники пілотних експериментальних закладів освіти підтверджують актуальність та затребуваність подальших досліджень щодо застосування практичного досвіду з упровадження моделей соціально-освітнього партнерства в практику діяльності гірських шкіл як основу відродження автентичних надбань, культури та історії жителів регіону, увиразнення кращих історичних практик з метою їх застосування в освітньому процесі сьогодення [9, с.167]. Відповідно, “партнерство” трактують як: “положення партнера, того, хто бере участь із ким-небудь у спільній справі, занятті; взаємні відносини, контакти держав, громадських угруповань, підприємств та інше, що базуються на засадах взаємовигідності та рівноправності” [1, с. 708].

Отже, визначаємо поняття “соціально-освітнє партнерство” як виважену взаємодію різних інституцій-партнерів, що виконують важливу спільну роботу, виховними практиками. Соціально-освітнє партнерство викликане необхідністю оновлення та єдності пріоритетів загальної і позашкільної освіти у вихованні, навчанні та розвитку підростаючого покоління. Правомірність розгляду партнерства в умовах освітніх реформ і процесів децентралізації обумовлено його потенціалом у вирішенні освітніх, соціально-виховних завдань, організації дозвілєвої діяльності, соціального захисту та оздоровлення школярів. За таких обставин соціально-освітнє партнерство закладів загальної та позашкільної освіти розуміємо як спеціально організовану систему різносторонніх контактів і впливів, зв’язків і відносин, взаємного узгодження цілей і завдань діяльності з метою об’єднання внутрішніх ресурсів та зовнішніх можливостей, спрямованих на розвиток особистості дитини та саморозвиток педагога гірської школи. Для підвищення ефективності цього процесу потрібно залучати представників громадськості до контролю за реалізацією конституційних прав громадян на здобуття освіти та забезпеченні фінансових, матеріально-технічних, кадрових й інших умов, важливих для відповідної діяльності закладів освіти, надання адресної допомоги й забезпечення необхідної підтримки соціально

незахищеним категоріям дітей, які проживають у віддалених високігорних населених пунктах.

Форми соціально-освітнього партнерства є законодавчо визначеними і різноманітними: піклувальні ради, батьківські комітети, загальношкільні батьківські збори, ради шкіл, гімназій, громадські організації засновниками яких є батьки учнів, учнівські ради. Соціальне партнерство для школи гірської місцевості передбачає співпрацю з владою, бізнесом, місцевою громадою та територіальними інституціями для досягнення суспільно корисного результату. Модель такого партнерства формується шляхом створення відповідної стратегії, принципів, елементів та механізмів взаємодії. У комплексі всі зазначені соціальні інституції покликані брати посильну участь у процесі виховання зростаючої особистості шляхом знайомства із загальноприйнятими нормами поведінки та взаємин, морально-духовними пріоритетами розвитку, ціннісними орієнтаціями. Оскільки занепад промислового виробництва, безробіття місцевого населення спричинив зміни у соціально-економічному розвитку гірських територій, погіршив показники життєдіяльності місцевого населення, уповільнив розвиток інфраструктури, зменшив можливості доступу дітей до музеїв, освітньо-культурних центрів, театрів, музичних та художніх шкіл. Цей процес можна змінити за умов налагодження системної міжвідомчої взаємодії соціальних партнерів, які скеровують свою діяльність на педагогізацію та всебічний розвиток гірського соціуму. Зазвичай оновлення освітніх структур на всіх рівнях має бути безперервним і системним, а їх розвиток варто розглядати з усіма активними учасниками управління на нових філософсько-концептуальних засадах взаємодії та з урахуванням набутого досвіду. Для забезпечення успішного оновлення, а також для прискорення впровадження соціально-освітнього партнерства у закладах освіти гірської місцевості за останні роки формуються механізми, які стали активними складниками системи управління та здатні ініціювати й підтримувати зміни на основі партнерства й досягнення спільної освітньої мети [8]. Отже, “розвиток соціального партнерства – передумова виходу закладу освіти на якісно новий рівень культурних, соціальних, політичних взаємин із громадськими організаціями та органами державної влади та місцевого самоврядування, а також суттєвий чинник підвищення ефективності освітніх послуг” [4]. Досвід партнерства у цих сферах свідчить, що основу партнерських відносин становлять: рівноправність, добровільність взаємодії, самостійність щодо вибору і прийняття рішень кожної із сторін, діалогічність та комунікація, усвідомлений вибір. До головних характеристик соціально-освітнього партнерства відносимо: дотримання принципів цілісності, рівноправності сторін, партнерської взаємодії, пріоритетність діалогу у співпраці, добровільність; забезпечення функцій: організаційної, стимулювальної, ресурсної, координаційної, погоджувальної; реалізацію

інноваційних форм соціально-освітнього партнерства: спільних освітніх проєктів, спільних освітніх програм, програм соціально-педагогічної підтримки, оздоровлення, спільних освітніх подій (проведення освітніх івентів, конкурсів, фестивалів, організаційно-діяльнських ігор та проєктно-моделювальних тренінгів); діяльність основних суб'єктів соціально-освітнього партнерства: піклувальної ради, педагогічної ради, директора закладу та адміністрації, педагогів, батьків, учасників методичних об'єднань, вихованців; дотримання провідних ознак взаємодії партнерів: стійкість, інтерсуб'єктність, рефлексивність, визнання і прийняття цінності особистості кожної дитини, її думок, інтересів, особливостей та прагнень; розвиток емоційного інтелекту, критичного мислення та ментальної гнучкості.

Відповідно, потрібно акцентувати увагу на налагодження партнерських взаємини, пов'язаних із сутністю освітньої діяльності, що зачіпає суб'єкти освітнього процесу (сім'ю, дитину, школу, заклади позашкільної освіти), а також партнерство школи з іншими (зовнішніми) структурами й організаціями, які розглядаємо як засіб забезпечення всебічного розвитку та виховання молоді людини, забезпечення рівного доступу та можливості для здобуття якісної освіти учням, які проживають у важкодоступних віддалених гірських територіях.

Поступово оптимізуються нові шляхи та механізми співпраці якісних державних інституцій і органів самоврядування в умовах децентралізації та дебіюрократизації суспільства, йдуть реформаторські та модернізаційні процеси в системі освіти. Як свідчить проведене дослідження, на сучасному етапі функціонують різні форми громадської участі в життєдіяльності загальноосвітніх установ: піклувальні ради, батьківські комітети, загальношкільні батьківські збори, ради шкіл, гімназій, громадські організації засновниками яких є батьки учнів, члени громад. Різноманітність видів соціально-освітнього партнерства дають змогу визначити стан взаємодії між ЗЗСО і закладами професійної освіти (формально-статистичний, благодійно-спонсорський, інвестиційний, освітньо-виховний, кооперативний, партнерський) [8], які реалізуються на рівні розвитку соціальної взаємодії від формального до партнерського. Варто наголосити на добровільності вибору типу закладу освіти, форм, методів та технологій організації освітнього процесу, видів діяльності, соціально-правового захисту учасників педагогічного процесу, оскільки якість та ґрунтовність освіти суттєво впливає на формування дитини. Адже чим ширшим є вибір форм і напрямів занять за інтересами і вподобаннями молодих людей, які можуть забезпечити заклади позашкільної освіти, тим ефективнішими можна вважати створені в регіонах умови для такого розвитку.

Пріоритетними напрямками партнерства вважаємо: допомогу батькам у налагодженні контактів з власною дитиною, розуміння її потреб, запитів;

обговорення з батьками освітніх програм, виховних систем, профілів навчання, які використовують ЗЗСО; налагодження волонтерства та меценатства серед батьківського колективу, місцевих підприємців, відомих громадських діячів; залучення батьків до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами; організація співпраці з інформаційно-ресурсними центрами (створення на базі опорних закладів освіти філій таких центрів); організації інформаційно-методичного супроводу батьків і дітей, схильних до девіантної поведінки; співпраця з керівництвом об'єднаних територіальних громад (ОТГ) щодо координації кадрового забезпечення, освітніх ресурсів, діяльності соціальних служб, ювенальної превенції Національної поліції України. Створення цілісної програми формування позитивного іміджу гірської школи значно підвищує ефективність її роботи, сприяє ефективній реалізації загальноосвітніх потреб учнів як прямих споживачів освітніх послуг. Як підтверджує аналіз управлінської діяльності, керівники ЗЗСО гірської місцевості здебільшого психологічно не зовсім готові до реалізації програми з побудови іміджу гірської школи. Проте ці вміння є потужним резервом щодо підвищення конкурентоспроможності та здобуття відповідного рейтингу серед закладів освіти, конкуренція між якими зростає щороку. Імідж стає одним із визначальних чинників стратегії успішного розвитку закладу освіти. До прикладу: Білоберізький ліцей, Яворівський ліцей “Гуцульщина”, Косівський ліцей імені І. Пилипейка, Вижницька гімназія, Свалявська гімназія, Турківська ЗОШ І–ІІІ ст., Урицький НВК та ін. – це успішні ЗЗСО регіону Українських Карпат із сформованим позитивним іміджем. У цьому контексті варто зазначити, що складові іміджу важко ранжувати, оскільки залежно від конкретних потреб різних груп населення, які звертаються за послугами закладів освіти, ефективність кожного компонента іміджу коливається і є індивідуально-значимою [7]. Відповідно, під позитивним іміджем сучасного закладу освіти ми розуміємо сталий образ, який сформувався у масовій свідомості та характеризується рівнем взаємодії всіх учасників освітнього процесу, якістю надання освітніх послуг, ефективністю системи виховної роботи з поступовою екстраполяцією в соціокультурний простір регіону.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок.

Отже, соціально-освітнє партнерство органів державно-громадського управління, педагогічних працівників, учнів та батьків як умова формування позитивного іміджу сучасного закладу освіти охоплює такі складові: надання додаткових освітніх і виховних послуг ЗЗСО (факультативні курси, гуртки, творчі майстерні, спортивні секції тощо); внутрішній імідж закладу освіти – як розуміння сутності педагогічних працівників про освітню діяльність установи.

Підсумовуючи, робимо висновок, що сучасні заклади освіти регіону Українських Карпат мають бути конкурентоспроможними на ринку освітніх

послуг. Адже саме налагоджене соціально-освітнє партнерство як умова формування позитивного іміджу є тим засобом, що дає змогу зробити результат діяльності гірської школи відкритим і привабливим для цільових аудиторій. А необхідність урахування етнокультурної специфіки окремих регіонів визначає умови пошуку шляхів продуктивної взаємодії регіонів у формуванні єдиного соціокультурного освітнього простору країни, що в подальшому може стати простором, надзвичайно сприятливим для розвитку етнокультурного, соціального, освітнього, економічного потенціалу кожного регіону країни.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у визначенні теоретико-методологічних засад підготовки освітніх менеджерів до управління закладом освіти.

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. Київ : Перун, 2001. 1440 с.

2. *Відмиш Л.* Педагогіка партнерства в освітньому процесі Нової української школи. Завуч. Усе для роботи. 2019. № 1–2. С. 20–21.

3. *Калініна Л.* Управління новою українською школою. Директор школи. 2017. № 1. С. 12–21.

4. *Камінська Є. І.* Державно-громадське управління в загальноосвітньому навчальному закладі. Харків : Основа, 2013. 112 с.

5. *Кияниця Є.* Імідж організацій соціокультурної сфери: структурний підхід. Вісник Харківської державної академії культури. 2014. №. 44. С.78–85.

6. *Кремень В.* Державно-громадська модель управління освітніми змінами. Директор школи. 2001. № 4. С. 12–16.

7. *Мармаза О.* Використання потенційних можливостей іміджології в управлінні закладами освіти. Управління школою. 2009. № 19–21. С. 55–59.

8. *Червінська І.* Соціокультурний простір гірської школи регіону Українських Карпат : монографія. Івано-Франківськ : СФ, 2020. 380 с.

9. *Червінська І.* Державно-громадське управління сучасною школою за умов децентралізації. Гірська школа Українських Карпат. 2017. № 16. С. 166–171. doi: 10.15330/msuc.2017.16.166-171

Стаття: надійшла до редколегії 20.08.2021

доопрацьована 28.08.2021

прийнята до друку 05.09.2021

**SOCIAL AND EDUCATIONAL PARTNERSHIP AS A CONDITION
FOR THE FORMATION OF A POSITIVE IMAGE
MODERN EDUCATIONAL INSTITUTION**

Inna Chervinska

*Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Shevchenko Str., 57, Ivano-Frankivsk, Ukraine, UA-76000
inna.chervinska@pnu.edu.ua*

The article points to the effectiveness of social and educational partnership in the management of a modern educational institution and its importance in the process of forming a positive image. Emphasis is placed on the urgency and importance of the issue of the positive image formation of the mountain school, which provides educational services to the population in mountain regions of the Ukrainian Carpathians.

The formulation of the goals of the article is to outline the socio-cultural orientation of the state and public administration of an innovative educational institution in the Ukrainian Carpathians region through the prism of social and educational partnership.

The author defines community and education partnership as one of the important indicators of the effectiveness of public administration, and argues that it is impossible to create a quality educational space in a mountain educational institution without a partnership, which sets the ground for a positive school image.

It is emphasized that the formation of a positive school image is a process of a sustainable image modelling on the basis of available socio-cultural resources. Its formation helps to increase competitiveness, attract additional investment, establish new and expand current partnerships, provide autonomy in management decisions.

A holistic analysis of the organizational and theoretical foundations of social and educational partnership and the peculiarities of forming a positive image of a modern educational institution in mountainous areas is presented. The sustainable positive image of the school today can be seen as an important indicator of teamwork and corporate culture, and an additional resource for management and development.

It is noted that positive image of the educational institution is the optimal indicator of the professional level of the teaching staff, contributes to the development of a qualitative assessment of their prospects and professionalism.

Keywords: social-educational partnership, positive image, educational institution, teaching staff, public administration, school, innovations.